

A photograph of three men in dark blue suits walking towards the camera on a brick-paved path. The man in the center is slightly ahead of the other two. They are in front of a building entrance with a stone pillar on the left and a doorway in the background. The man on the left has a red tie, the man in the center has a light blue tie, and the man on the right has a yellow tie. The background shows other people and a building facade.

Jos Heymans

met een politieke analyse
van Frits Wester

OVER RECHTS

DE FORMATIE

Over rechts

Jos Heymans

**OVER
RECHTS**

DE FORMATIE

Met een politieke analyse van Frits Wester

Bertram + de Leeuw Uitgevers

© Jos Heymans 2010
Alle rechten voorbehouden
Omslagontwerp: Volken Beck
Foto's binnenwerk Roel Rozenburg
NUR 740
ISBN 978 9461560063
www.bertramendeleeuw.nl

Mixed Sources

Productgroep uit goed beheerde bossen
en andere gecontroleerde bronnen.
www.fsc.org Cert no. CU-COC-803902
© 1996 Forest Stewardship Council

Voor de redactie van *RTL Nieuws*

Inhoud

Voorwoord 9

Dagboeken 11

Interview met Mark Rutte en Maxime Verhagen 183

Portretten ministers 199

Portretten staatssecretarissen 215

Politieke analyse door Frits Wester 227

Namenregister 241

Voorwoord

Nederland verandert, de politiek voorop

Als Mark Rutte op donderdagavond 7 oktober door het Haagse Bos rijdt op weg naar koningin Beatrix om te worden benoemd tot formateur beseft hij meer dan ooit de historische betekenis van dat bezoek: hij wordt de eerste minister-president van VVD-huize sinds de oprichting van zijn partij in 1948.

Maar Rutte wordt niet de eerste *liberale* premier. Dat was Pieter Cort van der Linden, een huisvriend van Thorbecke, de grondlegger van het liberalisme. Hij leidde het kabinet van 1913 tot 1918. Er is nog maar een handjevol Nederlanders – allemaal inmiddels 108 jaar oud – dat zich Cort van der Linden bewust kan herinneren. Voor alle andere inwoners is Rutte de eerste liberale minister-president.

Nederland verandert dus, de politiek voorop. Met slechts 31 zetels wordt de VVD op 9 juni de grootste partij van Nederland. Dat is bijzonder, nog nooit was de grootste partij zo klein. En Nederland krijgt een minderheidskabinet met gedoogsteun – op zich geen unicum maar toch bijzonder.

Ook de formatie is aan verandering onderhevig. Het automatisme dat de koningin de (in)formateur benoemt, staat ter discussie. Steeds meer partijen vinden dat niet meer van deze tijd; de Tweede Kamer

10 zou die taak van het staatshoofd moeten overnemen.

Ook kun je constateren dat de omgangsvormen met de koningin, met de informateurs, duidelijk aan inflatie onderhevig zijn. In deze formatie viel op dat de beleefdheid om als fractievoorzitter eerst het staatshoofd te adviseren en pas daarna de rest van het land ten enen male ontbrak. Menigmaal moest de koningin het aan haar gerichte advies uit de media vernemen.

Informateurs klaptten uit de school over hun gesprekken met de koningin. Zo vertelde Ruud Lubbers dat de koningin het 'een waagstuk' vond om Rutte een regeerakkoord te laten schrijven. Dat was niet aan Lubbers om dat naar buiten te brengen. En informateurs pasten waar nodig hun opdracht aan wanneer ze het gevoel hadden dat onderhandelaars weigerden mee te werken aan de vorming van een meerderheidskabinet zoals, ook weer Lubbers. Ook een noviteit.

De formatie moet in ieder geval sneller. Nederland ontbeerde nu 127 dagen lang een kabinet dat zaken kon doen. Het was niet de langste formatie, maar Rutte-Verhagen staat met vier maanden onderhandelen wel op een twijfelachtig hoge derde plaats.